

Nişanyan bir blog yazısında Cumhuriyet düzeninin reaya fikrinin Osmanlı'dan miras olduğunu ve bunun 2010'da çöktüğünü söylüyordu. Osmanlı'nın ne kadar bize anlatıldığı kadar *meritokrasi* olduğunu bilmiyorum, ücra bir köyde doğmuş bir adamın bürokrasinin en yüksek noktalarına çıkma imkanı ne kadardı, bu imkan aile geçmişinden veya kültüründen ne kadar bağımsızdı? Bunu tam olarak bilmenin imkanı muhtemelen yok. Yükseliş devrinde *Sokolov* gibi Sadrazamlığa muteber görülen Sırpların mesela sonradan uzaklaştırıldığı belli. Ancak bu *imkan* herkesin hayatında ne derece etkiliydi veya genel olarak *sınıf değiştirmek* ne kadar mümkündü?

Bilmiyom ama şunu tahmin ediyorum: Osmanlı *sıradan halk* için o kadar da iltifat edilmeye layık bir yapı sunmamıştı. Bizdeki abus devleti oradan miras kabul edebiliriz, devlete işi düşmenin sevimsizliğini tahmin edebiliriz.

İşte 2010 civarından *laf yetmezliğinden* kaybettiğimiz Kemalizm bu reaya (sürüler) düzeninin devamıydı. Ancak tarihin garip bir cilvesi, onu yıkanlar, o düzenin asıl sahibi Osmanlı'ya meftun. Bu nasıl oluyor diyecekseniz, işte, Kemalist düzenin trajedi çapındaki beceriksizliğini anlayın.

Peki bu Cıvıkçı Osmanlıcılığın, bu site ismi, lokanta ismi, *fantastik televizyon dizisi*, arabanın arkasına tuğra yazdırma zevzekliğinden ileri gidemeyen *Osmanlıcılığın* akıbeti nedir? Memleket Osmanlı'ya mı dönüşüyor?

Hayır. Memleket vehimlerinden kurtuluyor. Atatürk olmazsa yolumuzun kararacağı vehmini atlattı, Kürtçe konuşulursa memleketin alıp başını gideceği vehmini atlattı, şimdi sırada kendisinin *Osmanlı* olduğu vehmini atlatması var. Osmanlı'nın yaşadığı çağla beraber öldüğünü ve bir kısmı ince, bir kısmı kalın hatırasıyla beraber artık sadece hatıra olduğunu anlaması.

İnsanın rüya ve kabuslarından *kurtulması* onları halı altına süpürerek olmaz. Bizim Osmanlı'yla olan *derdimiz* de Cumhuriyetin halı altına süpürmesiyle tedavi olmadı, belki derinleşti. Bugünkü kırık cehaletimizin, arada gelişen panik ataklarımızın, kendimizi dünyaya ait hissedemiyor oluşumuzun, nerede ve kim olduğumuzu bilemiyor oluşumuzun sebebi büyük ölçüde bu. Bu da yavaş yavaş atlatılacak inşallah.

Bunu atlatmak için Osmanlı'yı hakkıyla öğrenmeye ihtiyacımız var. Bu memleketin cehaleti, lisan-sızlığı, milliyetçilik ve siyasetine yansıyan aşağılık kompleksinin tedavisi Osmanlı'yı öğrenmekle mümkün. Onu öğrenince *geri gideceğimizi* düşünenlerse, bu meselenin semptomlarından biri aslında. Öğrenmekten korkan millet.

Bu memlekette bir şeyin öğrenilmesine engel olmak istiyorsanız, onu liselere ders olarak koyarsınız: Öğreneceği olan da öğrenmekten vazgeçer. Osmanlı Türkçesinin de liselerdeki akıbeti farklı olabilemez.

2021'den not: Yazıyı muhtemelen o zaman düşündüğüm *Duolingo benzeri bir Osmanlı Türkçesi* projesi için yazmışım. Takriben on yıl sonrasında baktığımda o zaman tahmin ettiğim gibi *Osmanlıcılığın* eskidiğini görüyorum. O zamandan beri artan televizyon yayını, Netflix dizisi, bilgisayar oyunu ve sair eğlencelerin tarihimizi fantastik bir panayır yeri gibi aksettirdiğini düşünüyorum. *Rambo* filmleri bizi ne kadar Amerikalı yaptıysa, *Ertuğrul* dizisi de o kadar *Osmanlı* yapıyor. Toplumsal şuurumuza henüz aksetmese de *Osmanlı* olmadığımızı anlıyoruz.